

Geelgerande waterroofkevers

In navolging van rivierkreeften, worden in deze nieuwsbrief enkele andere veelvoorkomende bijvangst onder de loep genomen: de geelgerande waterroofkevers. Geelgerande waterroofkevers zijn al sinds mensenheugenis een vertrouwd element van de inheemse slootfauna. Hierdoor worden ze minder gesmaad dan de exotische rivierkreeften ondanks dat ze met amfibieën allerm minst het beste voor hebben. Met de nieuwe zoekkaart van Stichting EIS is het mogelijk om alle Nederlandse soorten op naam te brengen.

Levenscyclus

Het leven van een geelgerande waterroofkever loopt opmerkelijk parallel met dat van de meeste amfibieën wat –afgezien van het formaat- een belangrijke reden is waarom de dieren vaak in het amfibieënnet verzeild raken. De dieren overwinteren als volwassen kever in de modder en worden ongeveer gelijktijdig met de vroegste amfibieën actief. De reproductieve periode loopt van maart tot medio juni. Levende amfibieën worden dan nog met rust gelaten. Wel worden onfortuinlijke kikkers die de winter niet zijn doorgelopen netjes opgeruimd door de aasminnende kevers. De larven daarentegen zijn jagers pur sang en slaan alleen acht op prooien die levenslustig voorbij zwemmen. Het is ongetwijfeld geen toeval dat de eerste larven rond mei verschijnen, wanneer een overvloedige hoeveelheid bulkvoedsel aanwezig is in de vorm van jonge amfibieënlarven.

Gewone geelgerande waterroofkever (Foto: Bram Koese)

Vooraf in het derde larvale stadium zijn de geelgeranden verzot op kikkervisjes, die met twee holle grijpkaken worden gevangen en daarmee vervolgens worden 'leeggeslurpt'. Terwijl de larven bezig zijn met opvetten, verdwijnen de volwassen dieren geruisloos uit het systeem. De dieren zijn voor het overgrote deel éénjarig en sterven af na de reproductieve periode. Vooraf

Figuur 1 Verspreiding gewone geelgerande waterroofkever

Figuur 2 Verspreiding Noordse geelgerande waterroofkever

Figuur 3 Verspreiding Gevlekte geelgerande waterroofkever

in juli zijn de volwassen geelgerande waterroofkevers bijna nergens meer te bekennen. Na verpoping in de vochtige grond komt de nieuwe generatie volwassen kevers vanaf augustus weer tevoorschijn. Regelmatig dringen ze zich rond deze tijd op aan de mensheid wanneer ze bijvoorbeeld met een knal tegen de serre aanvliegen op een zwoele zomeravond. Alle geelgerande waterroofkevers zijn uitstekende vliegers die vooral direct na het uitkomen grote afstanden door de lucht kunnen afleggen.

Verspreiding en diversiteit

In Nederland komen zeven soorten 'echte' geelgerande waterroofkevers voor. Dit zijn de soorten uit het genus *Dytiscus*. Daarnaast komen nog twee (oorspronkelijk drie) kevers voor die hetzelfde formaat kunnen bereiken als een geelgerande waterroofkever: de tuimelaar (*Cybister lateralimarginalis*), de spinnende watertor (*Hydrophilus piceus*) en tot honderd jaar geleden ook de oostelijke spinnende watertor (*Hydrophilus aterrimus*). Vrijwel overal waar zoet (stilstaand) water te vinden is, kunnen de dieren gevonden worden. Afgezien van de gewone geelgerande (*Dytiscus marginalis*), die overal in Nederland

voorkomt (figuur 1) hebben de meeste soorten een betrekkelijk lokale verspreiding. Een soort als de Noordse geelgerande treed alleen op in zure vennen met hoogveen (figuur 2), terwijl de gevlekte geelgerande het juist moet hebben van de duinen en het veenweidegebied (figuur 3). Een beknopt overzicht van de biotopen waar de overige soorten te vinden zijn, is opgenomen op de zoekkaart.

Geelgerande gezien?

Laat ons weten (via de bekende digitale portals) wanneer er een geelgerande waterroofkever in uw schepnet verzeild raakt!. Mocht u de bijgeleverde zoekkaart per ongeluk kwijt raken, dan kunt u de kaart altijd weer digitaal oproepen via: www.naturalis.nl/geelgerande.

Bram Koesse

De stille kracht achter de schermen neemt afscheid

Beste waarnemers,

Met ingang van 1 april jl. heb ik afscheid genomen van de Meetnetten Reptielen en Amfibieën, tegelijk beseft ik dat vele van jullie mij niet of nauwelijks kennen. Na 20 jaar meetnetontwikkeling is het dus hoog tijd mezelf eens voor te stellen. Ik heb ooit een stage gedaan bij de UvA, onder Dick Hillenius waar ik in Frankrijk kennis maakte met de amfibieën van Ambleteuse. In 1990-1992 werkte ik samen met Annie Zuiderwijk bij dezelfde afdeling aan het project 'Reptielen en het Natuurbeleidsplan'. In dat kader benaderden we Arco van Strien en Ben Daemen van het CBS met een voorstel voor een reptielenmeetnet naar het voorbeeld van SOVON en de Vlinderstichting. Na een pilot van 3 jaar ging het Meetnet Reptielen in 1994 echt van start. Het was ook gelijk het eerste project onder de vlag van het nog jonge RAVON. Annie bleek al snel zeer succesvol in het promoten van het meetnet en werven van vrijwilligers. Ik hield me in het begin vooral bezig met het opzetten en beheren van telgegevens en een database

